

Jozef Bojňanský a kol.

Dane podnikateľských subjektov

Nitra 2020

Názov : Dane podnikateľských subjektov

Vedúci kolektívu autorov : **doc. Ing. Jozef Bojňanský, PhD.**
(kapitola 1 až 7 – 13,38 AH)
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Kolektív autorov : **Ing. Renáta Krajčírová, PhD.**
(kapitola 1 – 1,19 AH)
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre
Ing. Alexandra Ferenczi Vaňová, PhD.
(kapitola 1 – 1,19 AH)
Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Recenzenti : doc. Ing. Hana Bohušová, PhD.
doc. Ing. Tomáš Klieštik, PhD.
Ing. Angelika Kútina, PhD.

Schválila rektorka Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre
dňa 26. 11. 2020 ako vysokoškolskú učebnicu pre študentov SPU v Nitre.

ISBN 978-80-552-2258-5

Obsah

Obsah	3
Predslov	9
1. Daňová propedeutika	11
1.1 Teoreticko-historické aspekty daní	11
1.1.1 Obdobie staroveku	11
1.1.2 Obdobie stredoveku a začiatku novoveku	12
1.1.3 Obdobie liberalizmu a monopolizmu	15
1.1.4 Obdobie medzi dvomi svetovými vojnami	16
1.1.5 Obdobie po druhej svetovej vojne a súčasnosť	17
1.2 Daňové princípy	20
1.2.1 Daňové princípy podľa kritérií daňových subjektov	20
1.2.2 Daňové princípy podľa ekonomických kritérií štátu	20
1.3 Postavenie daní pri realizácii funkcií štátu	21
1.3.1 Alokačná funkcia štátu	22
1.3.2 Stabilizačná funkcia štátu	23
1.3.3 Redistribučná funkcia štátu	24
1.4 Makroekonomické aspekty daní	25
1.4.1 Efektívnosť daní	25
1.4.2 Daňová incidencia	34
1.4.3 Meranie daní a ich účinkov	40
1.5 Klasifikácia daní	43
1.6 Daň a daňové náležitosti	47
1.6.1 Daň	47
1.6.2 Základné daňové náležitosti	49
1.6.3 Vedľajšie daňové náležitosti	53
1.7 Charakteristika daňovej sústavy SR	56
1.7.1 Daňová reforma k 1.1.1993	56
1.7.2 Daňová reforma k 1.1.2004	57
1.7.3 Právna úprava súčasnej daňovej sústavy	59
2. Dane z príjmov	62
2.1 Základné ustanovenia	63
2.2 Daň z príjmov fyzických osôb	66
2.2.1 Subjekt dane	66
2.2.2 Predmet dane a spôsoby zdanenia	67
2.2.3 Príjmy zo závislej činnosti	68
2.2.4 Príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a použitia diela a umeleckého výkonu	70
2.2.5 Príjmy z kapitálového majetku	72
2.2.6 Ostatné príjmy	73
2.2.7 Možnosti rozdelenia dosiahnutých príjmov a výdavkov	74
2.2.8 Základ dane	74
2.2.9 Nezdaniteľné časti spoločného základu dane	75
2.2.10 Sadzba dane	76

2.2.11 Uplatnenie úľavy na dani a zamestnanecká prémie	76
2.2.12 Schematický postup ročného spôsobu zdanenia	77
2.2.13 Schematický postup zdanenia zrážkou	78
2.2.14 Vyberanie a platenie dane	78
2.3 Daň z príjmov právnických osôb	83
2.3.1 Subjekt dane	83
2.3.2 Predmet dane a spôsoby zdanenia	84
2.3.3 Základ dane	85
2.3.4 Položky znižujúce spoločný základ dane	87
2.3.5 Sadzba dane	87
2.3.6 Schematický postup ročného spôsobu zdanenia v prípade podvoj- ného účtovníctva	87
2.3.7 Vyberanie a platenie dane	88
2.4 Spoločné ustanovenia týkajúce sa výdavkov	90
2.4.1 Výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov	90
2.4.2 Výdavky, ktoré nie je možné zahrnúť do základu dane	93
2.4.3 Rezervy a opravné položky	93
2.4.4 Odpisy a klasifikácia hmotného a nehmotného majetku	95
2.4.5 Uplatňovanie daňových odpisov	97
2.4.6 Postup pri odpisovaní nehmotného majetku	99
2.4.7 Postup pri odpisovaní hmotného majetku	99
2.5 Zabezpečenie dane	103
2.6 Zamedzenie medzinárodného dvojitého zdanenia	103
2.6.1 Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia	104
2.6.2 Metódy zamedzenia medzinárodného dvojitého zdanenia	106
2.7 Koordinácia a harmonizácia priamych daní v Európskej únii	108
3. Miestne dane a daň z motorových vozidiel	115
3.1 Daň z nehnuteľností	116
3.1.1 Daň z pozemkov	116
3.1.2 Daň zo stavieb	118
3.1.3 Daň z bytov	121
3.1.4 Spoločné ustanovenia pre daň z nehnuteľností	122
3.2 Ostatné miestne dane a poplatky	125
3.2.1 Daň za psa	125
3.2.2 Daň za predajné automaty	127
3.2.3 Daň za nevýherné hracie automaty	128
3.2.4 Daň za užívanie verejného priestranstva	130
3.2.5 Daň za ubytovanie	131
3.2.6 Daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta	132
3.2.7 Daň za jadrové zariadenie	133
3.2.8 Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady	135
3.3 Daň z motorových vozidiel	139

4. Daň z pridanej hodnoty	143
4.1 Subjekt dane	144
4.1.1 Zdaniteľné osoby	144
4.1.2 Registračná povinnosť	145
4.2 Predmet dane	148
4.2.1 Dodanie tovaru	149
4.2.2 Dodanie služby	150
4.2.3 Nadobudnutie tovaru v tuzemsku z iného členského štátu	150
4.2.4 Osobitné prípady nadobudnutia tovaru z iného členského štátu	151
4.2.5 Dovoz tovaru	152
4.3 Miesto zdaniteľného obchodu	152
4.3.1 Miesto dodania tovaru	152
4.3.2 Miesto dodania služby	153
4.3.3 Miesto nadobudnutia tovaru z iného členského štátu	155
4.3.4 Miesto dovozu tovaru	157
4.4 Vznik daňovej povinnosti	157
4.4.1 Vznik daňovej povinnosti pri dodaní tovarov	158
4.4.2 Vznik daňovej povinnosti pri dodaní služieb	158
4.4.3 Osobitné prípady vzniku daňovej povinnosti	158
4.4.4 Vznik daňovej povinnosti pri nadobudnutí tovaru v tuzemsku z iného členského štátu	160
4.4.5 Vznik daňovej povinnosti pri dovoze tovarov	160
4.5 Prenos daňovej povinnosti	160
4.6 Základ dane	162
4.6.1 Základ dane pri dodaní tovarov a služieb	162
4.6.2 Základ dane pri nadobudnutí tovaru z iného členského štátu	163
4.6.3 Základ dane pri dovoze tovarov	163
4.6.4 Oprava základu dane	164
4.7 Sadzba dane a výpočet dane	164
4.7.1 Sadzba dane	164
4.7.2 Výpočet dane	164
4.8 Zdaniteľné obchody oslobodené od dane	165
4.8.1 Oslobodenie od dane v tuzemsku	165
4.8.2 Oslobodenie od dane v styku s inými členskými štátmi	169
4.8.3 Oslobodenie od dane pri vývoze a dovoze	171
4.9 Odpočítanie dane na vstupe	172
4.9.1 Odpočítanie dane platiteľom	172
4.9.2 Pomerné odpočítanie dane	175
4.9.3 Osobitné prípady odpočítania dane	176
4.10 Vrátenie dane	178
4.11 Osobitná úprava uplatňovania dane	180
4.12 Osoby povinné platiť daň a ich povinnosti	183
4.12.1 Osoby povinné platiť daň	183
4.12.2 Vedenie záznamov	183
4.12.3 Náležitosti, vyhotovovanie a archivácia faktúr	184
4.13 Spôsob platenia a vyberania dane	186
4.13.1 Zdaňovacie obdobie	186

4.13.2 Daňové priznanie a kontrolný výkaz	186
4.13.3 Splatnosť dane	187
4.13.4 Súhrnný výkaz a formuláre INTRASTAT	187
4.13.5 Zrušenie registrácie	188
4.13.6 Dodanie majetku	189
4.14 Problematika harmonizácie DPH	190
4.14.1 Vývoj v oblasti harmonizácie DPH	190
4.14.2 Uplatňovanie dane medzi členskými štátmi	191
5. Spotrebné dane	194
5.1 Spotrebná daň z minerálneho oleja, z tabakových výrobkov a z alkoholických nápojov	195
5.1.1 Vymedzenie základných pojmov	195
5.1.2 Spôsob uplatňovania spotrebných daní	200
5.2 Spotrebná daň z minerálneho oleja	202
5.2.1 Predmet dane	203
5.2.2 Základ dane a výpočet dane	203
5.2.3 Sadzba dane	203
5.2.4 Oslobodenie od dane	204
5.2.5 Vznik daňovej povinnosti a daňový dlžník	205
5.2.6 Spôsob platenia a vyberania dane	205
5.3 Spotrebná daň z tabakových výrobkov	206
5.3.1 Predmet dane	206
5.3.2 Základ dane a výpočet dane	206
5.3.3 Sadzba dane	206
5.3.4 Oslobodenie od dane	207
5.3.5 Označovanie spotrebiteľského balenia cigariet	208
5.3.6 Vznik daňovej povinnosti a daňový dlžník	208
5.3.7 Spôsob platenia a vyberania dane	208
5.4 Spotrebná daň z alkoholických nápojov	209
5.4.1 Predmet dane	209
5.4.2 Základ dane a výpočet dane	210
5.4.3 Sadzba dane	211
5.4.4 Oslobodenie od dane	213
5.4.5 Vznik daňovej povinnosti a daňový dlžník	213
5.4.6 Označovanie spotrebiteľského balenia liehu	214
5.4.7 Spôsob platenia a vyberania dane	214
5.5 Spotrebná daň z elektriny, z uhlia a zo zemného plynu - spoločné ustanovenia	215
5.5.1 Vymedzenie základných pojmov	215
5.5.2 Spôsob uplatňovania spotrebnej dane z elektriny, z uhlia a zo zemného plynu	216
5.6 Spotrebná daň z elektriny	217
5.6.1 Predmet dane	217
5.6.2 Základ dane a výpočet dane	217
5.6.3 Sadzba dane	217
5.6.4 Oslobodenie od dane	217

5.6.5 Vznik daňovej povinnosti a daňový dlžník	218
5.6.6 Spôsob platenia a vyberania dane	218
5.7 Spotrebná daň z uhlia	219
5.7.1 Predmet dane	219
5.7.2 Základ dane a výpočet dane	219
5.7.3 Sadzba dane	219
5.7.4 Oslobodenie od dane	219
5.7.5 Vznik daňovej povinnosti a daňový dlžník	219
5.7.6 Spôsob platenia a vyberania dane	220
5.8 Spotrebná daň zo zemného plynu	220
5.8.1 Predmet dane	220
5.8.2 Základ dane a výpočet dane	220
5.8.3 Sadzba dane	220
5.8.4 Oslobodenie od dane	221
5.8.5 Vznik daňovej povinnosti a daňový dlžník	221
5.8.6 Spôsob platenia a vyberania dane	221
6. Správa daní a poplatkov	223
6.1 Základné a všeobecné ustanovenia	223
6.2 Činnosti správcu dane	226
6.3 Platenie dane	230
6.4 Daňové konanie	234
6.5 Osobitné daňové konania	236
6.6 Opravné prostriedky	237
6.7 Daňové exekučné konanie	239
6.8 Správne delikty a sankcie	242
6.8.1 Pokuty	242
6.8.2 Úrok z omeškania	243
Literatúra	245
Vecný register	247

Predslov

Vznik a existencia daní je spojená so samotným vznikom a existenciou štátu resp. verejného sektora. Dane z makroekonomického pohľadu predstavujú rozhodujúci zdroj príjmov každého verejného rozpočtu. Uplatňovanie optimálnej fiškálnej a daňovej politiky je preto stredobodom záujmu príslušných štátnych orgánov a inštitúcií.

Dane sprevádzajú každého človeka po celú dobu jeho existencie, keďže dane sa dotýkajú disponibilnej výšky jeho finančných prostriedkov, a to ako na strane jeho príjmov, tak i na strane jeho výdavkov. Poznanie problematiky zdaňovania a uplatňovania jednotlivých daní dáva jednotlivcovi možnosť optimalizovať ich vplyv na jeho disponibilný dôchodok. Uvedené konštatovanie platí v plnej miere aj v prípade vplyvu daní na jednotlivé podnikateľské subjekty.

Cieľom tejto publikácie je poskytnúť čitateľovi ucelený obraz o problematike daní, a to ako z hľadiska makroekonomického, tak i mikroekonomického. Makroekonomické aspekty daní vrátane jednotlivých daňových náležitostí sú obsahom prvej časti „Daňová propedeutika“. Avšak vzhľadom na cieľovú skupinu čitateľov je hlavná pozornosť venovaná najmä mikroekonomickým aspektom daní, t.j. ich analýze a fungovaniu.

Publikácia je vnútorne členená na šesť častí. Prvá časť reprezentuje daňovú propedeutiku, druhá až piata časť obsahuje jednotlivé dane resp. skupiny daní, a to dane z príjmov, miestne dane a daň z motorových vozidiel, daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane, šiesta časť obsahuje vybrané problémy týkajúce sa správy daní (daňový poriadok).

Vzhľadom na svoj rozsah nemôže táto publikácia podávať ucelený obraz problematiky daňovej sústavy a zdaňovania. Obsahuje predovšetkým vnútornú štruktúru a filozofiu fungovania jednotlivých daní, a to ako v tuzemsku, tak i vo vzťahu k iným členským krajinám Európskej únie. Pri praktickom riešení jednotlivých daňových problémov je nevyhnutné súčasné použitie príslušných hmotnoprávných predpisov upravujúcich jednotlivé dane.

Publikácia odráža stav zverejnených právnych predpisov k 1.8.2020, a to vrátane predpisov v legislatívnom konaní.

V neposlednom rade týmto chceme poďakovať recenzentom, ako aj ostatným spolupracovníkom za ich cenné pripomienky a námety pri spracovaní tejto publikácie.

Jozef Bojňanský a kolektív

Dane podnikateľských subjektov

Vydanie : tretie prepracované

Vydavateľ : Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Náklad : 300 ks

AH–VH : 15,76-16,06

Neprešlo redakčnou úpravou vo Vydavateľstve SPU.

ISBN 978-80-552-2258-5